

DECIZIE

16 noiembrie 2016

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
lărgit al Curții Supreme de Justiție

în componență:

Președintele, judecătorul: Tatiana Vieru

Judecătorii: Galina Stratulat, Iurie Bejenaru

Nicolae Craiu și Sveatoslav Moldovan

examinând recursul declarat de către Nucă Valentin, în pricina civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Nucă Valentin împotriva lui Roșca Radu, Roșca Elena, Gandrabura Tatiana și Gandrabura Alexandru cu privire la declararea nulă a contractelor de vânzare-cumpărare și încasarea cheltuielilor de judecată, împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 21 iunie 2016, prin care s-a admis apelul declarat de Gandrabura Tatiana și Gandrabura Alexandru, s-a casat hotărîrea Judecătoriei Ciocana mun. Chișinău din 26 februarie 2015 și s-a emis o nouă hotărîre de respingere a acțiunii

c o n s t a t ă :

La 19 noiembrie 2014 Nucă Valentin a depus cerere de chemare în judecată împotriva lui Roșca Radu, Roșca Elena, Gandrabura Tatiana și Gandrabura Alexandru cu privire la declararea nulă a contractelor de vânzare-cumpărare și încasarea cheltuielilor de judecată.

În motivarea cererii de chemare în judecată Nucă Valentin a indicat că în baza contractului de împrumut nr.1 din 25 noiembrie 2010 a împrumutat lui Roșca Radu suma de 25000 euro cu termenul de rambursare pînă la 25 noiembrie 2011.

În baza contractului de împrumut nr.2 din 03 martie 2011 a împrumutat lui Roșca Radu suma de 10000 euro cu termenul de rambursare pînă la 03 martie 2012.

Roșca Radu nu a onorat obligațiile de rambursare a împrumutului și s-a adresat cu pretenție solicitînd achitarea datoriei, dobânzii de întîrziere și penalitățile.

La 12 septembrie 2012 Roșca Radu a recepționat pretenția și întru soluționarea litigiului pe cale amiabilă, la 26 septembrie 2012 a întocmit scrisoarea de garanție, prin care s-a obligat să achite datoria pentru 3 luni pînă la 01 octombrie 2012, iar pentru celelalte sume datorate s-a obligat să prezinte pînă la 30 septembrie 2012 grafic de achitare acceptat bilateral de părți.

Roșca Radu nu a onorat promisiunile de plată a datoriei și s-a adresat în instanța de judecată.

Prin hotărîrea Judecătoriei Buiucani mun. Chișinău din 16 octombrie 2013 s-a încasat de la Roșca Radu în beneficiul său datoria în sumă de 35000 euro, penalitatea în mărime de 7000 euro, dobânda contractuală în mărime de 2337, 50 euro și cheltuielile de judecată în mărime de 12500 lei.

Nefiind de acord cu hotărîrea Judecătoriei Buiucani mun. Chişinău din 16 octombrie 2013, Roşca Radu a depus apel, însă a fost restituit în legătură cu neachitarea taxei de stat.

Pînă în prezent titlul executoriu eliberat în baza hotărîrii Judecătoriei Buiucani mun. Chişinău din 16 octombrie 2013 nu a fost executat.

În vederea identificării bunurilor ce aparţin cu drept de proprietate lui Roşca Radu a solicitat de la Întreprinderea de Stat „Cadastru” extrasul din Registrul bunurilor imobile şi a constatat că peste o lună de la primirea pretenţiei cu privire la achitarea datoriei, acesta a înstrăinat terenurile agricole cu suprafeţele 1,2962 ha, 1,5845 ha şi 1,612 ha, numerele cadastrale 0149204.229, 0149204.230 şi 0149204.232 situate în mun. Chişinău, satul Coloniţa extravilan în baza contractelor de vânzare-cumpărare nr.18440, nr.18434 şi nr.18437 din 11 octombrie 2012.

Contractele de vânzare-cumpărare au fost încheiate contrar prevederilor legale în vigoare şi sunt lovite de nulitate absolută.

Prin contractele de vânzare-cumpărare nr.18440, nr.18434 şi nr.18437 din 11 octombrie 2012 Roşca Radu a urmărit scopul înstrăinării terenurilor agricole astfel încît acestea să facă obiectul vânzării ilegale şi frauduloase, să micşoreze considerabil elementul activ din patrimoniu şi de a se eschiva de la aplicarea măsurilor de executare silită asupra terenurilor.

Vînzarea fictivă se dovedeşte prin faptul că Roşca Radu a înstrăinat terenurile agricole la 11 octombrie 2012 peste două săptămîni din momentul eliberării scrisorii de garanţie şi nu a achitat nimic din datorie.

Consideră că contractele de vânzare-cumpărare din 11 octombrie 2012 sunt fictive, încheiate cu scopul de a evita urmărirea bunurilor întru achitarea datoriei existente.

Roşca Radu a încheiat contractele de vânzare-cumpărare nr.18440, nr.18434 şi nr.18437 din 11 octombrie 2012 cu Gandrabura Alexandru şi Gandrabura Tatiana fără intenţia de a transmite proprietatea, dar cu scopul creării aparenţei săvîrşirii actului în cauză.

Gandrabura Alexandru şi Gandrabura Tatiana sunt prieteni apropiaţi a lui Roşca Radu şi întocmirea contractelor de vânzare-cumpărare nu a avut scopul real de a produce efecte juridice, transmiterea în proprietate de fapt a bunurilor.

Consideră că contractele de vânzare-cumpărare nr.18440, nr.18434 şi nr.18437 din 11 octombrie 2012 încheiate între Roşca Radu, Gandrabura Alexandru şi Gandrabura Tatiana sunt nule pe motiv că sunt întemeiate pe o cauză ilicită şi anume: eschivarea de la aplicarea măsurilor de executare silită asupra imobilelor, precum şi fictive, deoarece nu au intenţia de a produce efecte juridice.

Cere Nucă Valentin constatarea nulităţii absolute a contractului de vânzare-cumpărare nr.18434 din 11 octombrie 2012 a terenului agricol cu suprafaţa 1,612 ha, numărul cadastral 0149204.232, a contractului de vânzare-cumpărare nr.18440 din 11 octombrie 2012 a terenului agricol cu suprafaţa 1,2962 ha, numărul cadastral 0149204.229, a contractului de vânzare-cumpărare nr.1843 din 11 octombrie 2012 a terenului agricol cu suprafaţa 1,5845 ha, numărul cadastral 0149204.230 situate în mun. Chişinău, satul Coloniţa încheiate între Roşca Radu, Roşca Elena, Gandrabura Alexandru şi Gandrabura Tatiana, încasarea taxei de stat.

Prin hotărîrea Judecătoriei Ciocana mun. Chişinău din 26 februarie 2015 s-a admis integral acţiunea.

S-a declarat nulitatea absolută pe temei de fictivitate:

- contractul de vânzare-cumpărare nr.18434 din 11 octombrie 2012 a terenului agricol, numărul cadastral 0149204232 cu suprafața 1,612 ha amplasat în mun. Chișinău, satul Colonița încheiat între Roșca Radu, Roșca Elena, Gandrabura Alexandru și Gandrabura Tatiana;

- contractul de vânzare-cumpărare nr.18440 din 11 octombrie 2012 a terenului agricol, numărul cadastral 0149204229 cu suprafața 1,2962 ha amplasat în mun. Chișinău, satul Colonița încheiat între Roșca Radu, Roșca Elena, Gandrabura Alexandru și Gandrabura Tatiana;

- contractul de vânzare-cumpărare nr.18437 din 11 octombrie 2012 a terenului agricol, numărul cadastral 0149204230 cu suprafața 1,58452 ha amplasat în mun. Chișinău, satul Colonița încheiat între Roșca Radu, Roșca Elena, Gandrabura Alexandru și Gandrabura Tatiana.

S-a încasat în mod solidar de la Roșca Radu, Roșca Elena, Gandrabura Alexandru și Gandrabura Tatiana în beneficiul lui Nucă Valentin suma de 1100 lei cu titlu de cheltuieli de judecată.

La 12 martie 2015 Gandrabura Alexandru și Gandrabura Tatiana au depus apel nemotivat, iar la 08 iunie 2015 apel motivat împotriva hotărârii Judecătoriei Ciocana mun. Chișinău din 26 februarie 2015 (f.d.53, 75-77).

Curtea de Apel Chișinău prin decizia din 09 iunie 2015 a admis apelul declarat de Gandrabura Tatiana și Gandrabura Alexandru, a casat hotărârea Judecătoriei Ciocana mun. Chișinău din 26 februarie 2015 și a emis o nouă hotărâre, prin care a respins acțiunea ca neîntemeiată (f.d.85-90).

La 03 septembrie 2015 Nucă Valentin a declarat recurs împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 09 iunie 2015 (f.d.101-107).

Prin decizia Curții Supreme de Justiție din 16 decembrie 2015 s-a admis recursul declarat de Nucă Valentin, s-a casat decizia Curții de Apel Chișinău din 09 iunie 2015 și s-a restituit pricina la rejudecare, în aceeași instanță, în alt complet de judecată (f.d.118-122).

La 28 martie 2016 Gandrabura Tatiana și Gandrabura Alexandru au depus apel suplimentar împotriva hotărârii Judecătoriei Ciocana mun. Chișinău din 26 februarie 2015 (f.d.157-158).

Curtea de Apel Chișinău prin decizia din 21 iunie 2016 a admis apelul declarat de Gandrabura Tatiana și Gandrabura Alexandru, a casat hotărârea Judecătoriei Ciocana mun. Chișinău din 26 februarie 2015 și a emis o nouă hotărâre, prin care a respins acțiunea ca neîntemeiată (f.d.164-173).

La 18 august 2016 Nucă Valentin a declarat recurs împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 21 iunie 2016 solicitând admiterea acestuia, casarea deciziei instanței de apel și menținerea hotărârii primei instanțe (f.d.176-178).

În motivarea recursului Nucă Valentin a invocat că Roșca Radu contrar angajamentelor asumate în scris, la 11 octombrie 2012 a perfectat pe una și aceeași persoană Gandrabura Alexandru trei contracte de vânzare-cumpărare a terenurilor agricole situate în mun. Chișinău, satul Colonița.

Deși a acumulat venituri în baza contractelor de vânzare-cumpărare în urma vânzării întregului patrimoniu, Roșca Radu nu a rambursat sub nicio formă împrumuturile acordate.

Titlul executoriu nr.2-1385/13 nu este executat pînă în prezent, fapt ce demonstrează atitudinea de rea-voință a lui Roșca Radu.

În cadrul procedurii de executare, executorul judecătoresc Burlac Oxana nu a identificat alte bunuri ale lui Roșca Radu care ar stinge obligațiile pecuniare cu excepția lotului de teren numărul cadastral 0121107.1409 situat în extravilanul orașului Durlești, modul de folosință grădină cu suprafața 0,0166 ha ce nu stinge obligațiile asumate nici 1/10 cotă-parte.

Contractele de vînzare-cumpărare contrar art.756 alin.(1) Codul civil nu conțin obligația cumpărătorului de a achita prețul.

Pentru circa 5 ha de teren arabil în suburbia municipiului Chișinău s-a achitat un preț de 15000 lei reieșind din taxa de stat în sumă de 5 lei percepută pentru înregistrarea contractelor de vînzare-cumpărare fiind un preț derizoriu ceea ce este un fapt notoriu.

În conformitate cu art. 439 alin. (2) Codul de procedură civilă, după parvenirea dosarului, un complet din 3 judecători decide asupra admisibilității recursului, dispune expedierea copiei de pe recurs intimatului, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței timp de o lună de la data primirii acesteia. În cazul neprezentării referinței în termenul stabilit, admisibilitatea recursului se decide în lipsa acesteia.

La 06 septembrie 2016 Gandrabura Alexandru a prezentat referință la recursul declarat de Nucă Valentin solicitînd declararea acestuia inadmisibil.

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție prin încheierea din 02 noiembrie 2016 a considerat recursul admisibil, fără a prejudicia fondul.

În conformitate cu art. 441 și art. 442 alin. (1) Codul de procedură civilă, în cazul în care recursul este considerat admisibil, un complet din 5 judecători examinează fondul recursului, verificînd în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de către intimat, legalitatea hotărârii atacate, fără a administra noi probe.

În conformitate cu art. 444 Codul de procedură civilă, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Verificînd argumentele invocate de Nucă Valentin în cererea de recurs pe baza materialelor din dosar și a referinței depuse de Gandrabura Alexandru, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul este depus în termen, întemeiat și care urmează a fi admis, cu casarea deciziei Curții de Apel Chișinău din 21 iunie 2016 și menținerea hotărârii Judecătoriei Ciocana mun.Chișinău din 26 februarie 2015 din următoarele motive.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale.

Curtea de Apel Chișinău a expediat în adresa părților copia deciziei din 21 iunie 2016 la 13 iulie 2016 (f.d.174).

Prin urmare, recursul declarat la 18 august 2016 de către Nucă Valentin este depus în termen.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. f) Codul de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze decizia instanței de apel și să mențină hotărârea primei instanțe.

Din actele pricinii rezultă că la 12 septembrie 2012 Nucă Valentin prin intermediul societății cu răspundere limitată „Colect Capital Grup” s-a adresat lui Roșca Radu cu

pretenție solicitând achitarea datoriei, dobânzii de întârziere și penalității în mărime de 92212, 8 euro în decursul a 7 zile din momentul primirii pretențiilor (f.d.13-14).

Prin copia avizelor nr.37285 și 37166 se confirmă că Roșca Radu a recepționat pretenția la 14 septembrie 2012 (f.d.12).

La 16 septembrie 2012 Roșca Radu a întocmit scrisoare de garanție, prin care s-a obligat să achite suma de 2475 euro pînă la 01 octombrie 2012 ce constituie dobânda contractuală pentru 3 luni conform contractelor de împrumut nr.1 și 2 din 25 noiembrie 2010 și 03 martie 2011, iar pentru celelalte sume datorate s-a obligat să prezinte un grafic și garanții bilaterale pînă la 31.09.2012 (f.d.9).

La 11 octombrie 2012 Roșca Radu în calitate de vânzător a încheiat cu Gandrabura Alexandru în calitate de cumpărător contractul de vânzare-cumpărare nr.18437, prin care a înstrăinat terenul agricol cu suprafața 1,5845 ha, numărul cadastral 0149204.230 situat în mun. Chișinău, satul Colonița extravilan la prețul de 18894 lei (f.d.139-140).

Tot la 11 octombrie 2012 Roșca Radu a încheiat cu Gandrabura Alexandru contractul de vânzare-cumpărare nr.18440, prin care ultimul a cumpărat terenul agricol cu suprafața 1,2962 ha, numărul cadastral 0149204.229 situat în mun. Chișinău, satul Colonița extravilan la prețul de 15456 lei (f.d.141-142).

În aceeași zi Roșca Radu a încheiat cu Gandrabura Alexandru contractul de vânzare-cumpărare nr.18434, prin care ultimul a cumpărat terenul agricol cu suprafața 1,612 ha, numărul cadastral 0149204.232 situat în mun. Chișinău, satul Colonița extravilan la prețul 19221 lei (f.d.143-144).

Nucă Valentin a depus cerere de chemare în judecată împotriva lui Roșca Radu, Roșca Elena, Gandrabura Tatiana și Gandrabura Alexandru cu privire la constatarea nulității absolute a contractului de vânzare-cumpărare nr.18434 din 11 octombrie 2012 a terenului agricol cu suprafața 1,612 ha, numărul cadastral 0149204.232, a contractului de vânzare-cumpărare nr.18440 din 11 octombrie 2012 a terenului agricol cu suprafața 1,2962 ha, numărul cadastral 0149204.229, a contractului de vânzare-cumpărare nr.18437 din 11 octombrie 2012 a terenului agricol cu suprafața 1,5845 ha, numărul cadastral 0149204.230 situate în mun. Chișinău, satul Colonița, încasarea taxei de stat.

Instanțele judecătorești au emis hotărârile sus menționate.

Judecând pricina în ordine de recurs, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție a constatat că Judecătoria Ciocana mun. Chișinău a examinat pricina cu aplicarea corectă a normelor de drept material și procedural, iar instanța de apel a apreciat arbitrar probele administrate și a emis o hotărîre neîntemeiată.

Instanța de apel eronat a concluzionat că semnarea contractelor de vânzare-cumpărare la o perioadă relativ scurtă după semnarea de către Roșca Radu a scrisorii de garanție nu confirmă fictivitatea contractelor contestate.

Conform art. 216 alin.(1) Codul civil, actul juridic este nul în temeiurile prevăzute de prezentul cod (nulitate absolută).

Conform art.217 alin.(1) Codul civil, nulitatea absolută a actului juridic poate fi invocată de orice persoană care are un interes născut și actual. Instanța de judecată o invocă din oficiu.

Articolul 221 alin.(1) Codul civil prevede că actul juridic încheiat fără intenția de a produce efecte juridice (actul juridic fictiv) este nul.

Din sensul normelor de drept citate rezultă că sunt lovite de nulitate absolută actele juridice încheiate fără intenția de a produce efecte juridice (actul juridic fictiv), deoarece în cazul acestui act lipsește intenția de a da naștere, modifica, sau stinge drepturi și obligații civile. Actele juridice fictive au menirea să creeze o aparență juridică pentru terți și implică o neconcordanță intenționată între voința reală și voința declarată, această neconcordanță are ca scop amăgirea terților. Manifestarea de voință în cazul actului juridic fictiv este falsă și are ca scop inducerea în eroare a altor persoane, creînd aparența existenței actului juridic în realitate.

Aceste acte se încheie cu scopul de a ocoli unele dispoziții legale imperative, fraudarea fiscoșului sau a creditorilor, ascunderea față de public a anumitor operații juridice etc.

Conform art. 753 alin. (1) Codul civil, prin contractul de vânzare-cumpărare, o parte (vînzător) se obligă să predea un bun în proprietate celeilalte părți (cumpărător), iar aceasta se obligă să preia bunul și să plătească prețul convenit.

Din extrasele din Registrul bunurilor imobile rezultă că Roșca Radu și Roșca Elena erau proprietarii terenurilor agricole numerele cadastrale 0149204.229, 0149204.230 și 0149204.232 în baza contractelor de vânzare-cumpărare din 18, 25 și 26 aprilie 2007 (f.d.10-11, 15).

La 12 septembrie 2012 Nucă Valentin s-a adresat lui Roșca Radu cu pretenție solicitînd achitarea datoriei, dobînzii și penalității ce rezultă din contractele de împrumut nr.1 și 2 din 25 noiembrie 2010 și 03 martie 2011 în decursul a 7 zile din momentul primirii pretențiilor (f.d.13-14).

Roșca Radu a recepționat pretenția la 14 septembrie 2012, fapt confirmat prin copia avizelor nr.37285 și 37166 (f.d.12).

Întru soluționarea litigiului pe cale extrajudiciară, Roșca Radu la 16 septembrie 2012 a întocmit scrisoarea de garanție, prin care s-a obligat să achite lui Nucă Valentin pînă la 01 octombrie 2012 suma de 2475 euro, iar pentru celelalte sume datorate s-a obligat să prezinte un grafic și garanții bilaterale pînă la 31.09.2012 (f.d.9).

Roșca Radu nu a onorat obligațiile asumate prin scrisoarea de garanție din 16 septembrie 2012, iar la 11 octombrie 2012 a înstrăinat în baza contractelor de vânzare-cumpărare nr.18434, nr.18440 și nr.18437 terenurile agricole cu suprafața 1,612 ha, numărul cadastral 0149204.232, cu suprafața 1,2962 ha, numărul cadastral 0149204.229 și cu suprafața 1,5845 ha, numărul cadastral 0149204.230 situate în mun. Chișinău, satul Colonița extravilan cu scopul eschivării rambursării datoriei față de Nucă Valentin.

Dat fiind că Roșca Radu nu a rambursat datoria, la 07 decembrie 2012 Nucă Valentin a depus cerere de chemare în judecată cu privire la încasarea datoriei, dobînzii contractuale, penalității și cheltuielilor de judecată.

Prin hotărârea Judecătorei Buiucani mun. Chișinău din 16 octombrie 2013 s-a admis parțial acțiunea lui Nucă Valentin.

S-a încasat de la Roșca Radu în beneficiul lui Nucă Valentin datoria în mărime de 35000 euro, penalitate în mărime de 7000 euro, dobînda contractuală în mărime de 2337, 50 euro și cheltuielile de judecată în mărime de 12500 lei (f.d.21-23).

Prin încheierea Curții de Apel Chișinău din 20 februarie 2014 s-a restituit apelul declarat de Roșca Radu împotriva hotărârii Judecătorei Buiucani mun. Chișinău din 16 octombrie 2013 fără examinare (f.d.19-20).

Roșca Radu cunoștea că în cazul în care nu onorează obligațiile asumate prin scrisoarea de garanție din 16 septembrie 2012, Nucă Valentin va intenta acțiune civilă și vor fi urmărite bunurile ce le deține cu drept de proprietate.

Pentru a evita aplicarea măsurilor de executare silită asupra bunurilor sale și executarea unei eventuale hotărâri judecătorești, Roșca Radu la scurt timp după eliberarea scrisorii de garanție lui Nucă Valentin, la 11 octombrie 2016 a încheiat cu Gandrabura Alexandru trei contracte de vânzare-cumpărare a terenurilor agricole cu scopul creării aparenței săvârșirii actelor în cauză.

Așadar, Roșca Radu la încheierea contractelor contestate a acționat cu rea-credință urmărind scopul de a înșela creditorul Nucă Valentin.

Prima instanță corect a concluzionat că contractele de vânzare-cumpărare încheiate între Roșca Radu, Roșca Elena, Gandrabura Tatiana și Gandrabura Alexandru la 11 octombrie 2012 sunt acte juridice fictive și întemeiat a admis acțiunea.

Astfel, din considerentele menționate și având în vedere că Curtea de Apel Chișinău a interpretat eronat normele de drept material și a apreciat arbitrar probele administrate, iar hotărârea Judecătoriei Ciocana mun. Chișinău din 26 februarie 2015 este legală și întemeiată, adoptată cu respectarea normelor de drept material și procedural, cu verificarea și aprecierea probelor administrate în conformitate cu art. 130 Codul de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul, de a casa decizia instanței de apel și de a menține hotărârea primei instanțe.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. f) Codul de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e :

Se admite recursul declarat de Nucă Valentin.

Se casează decizia Curții de Apel Chișinău din 21 iunie 2016 și se menține hotărârea Judecătoriei Ciocana mun. Chișinău din 26 februarie 2015, în pricina civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Nucă Valentin împotriva lui Roșca Radu, Roșca Elena, Gandrabura Tatiana și Gandrabura Alexandru cu privire la declararea nulă a contractelor de vânzare-cumpărare și încasarea cheltuielilor de judecată.

Decizia este irevocabilă din momentul emiterii.

Președinte, judecătorul:

Tatiana Vieru

Judecătorii:

Galina Stratulat

Iurie Bejenaru

Nicolae Craiu

Sveatoslav Moldovan